Europa maakt de kachel aan met zijn bossen

Posted on 4 juli 2020 by Arnout Jaspers

In de *European Green Deal*, het visiedocument over hoe de Europese Unie in 2050 klimaatneutraal gemaakt moet zijn, worden vrome woorden gewijd aan de Europese bossen. Die moeten kwalitatief en kwantitatief beter worden, ondanks dat ze 'onder toenemende druk staan, als gevolg van klimaatverandering'.

Dit laatste is politiek correcte nonsens; de bossen in de EU zijn de afgelopen 25 jaar, mede door temperatuurstijging en meer CO2 in de lucht, dusdanig gegroeid dat ze zo'n 10 procent van de CO2-uitstoot van de EU gedurende die periode hebben vastgelegd in de vorm van hout en overige biomassa. De Europese bossen droegen dus keurig hun steentje bij aan de wereldwijde netto groei van het bos, waarover we twee weken geleden berichtten. Maar hoe lang nog?

Onderzoekers van het Europese Joint Research Centre in Ispra, Italië, hebben nu specifiek bekeken wat er sinds 2011 gebeurd is met de bossen in de EU. Dat deden ze op ongeveer dezelfde manier als de wereldwijde inventarisatie van bos: door zeer gedetailleerde satellietfoto's te verwerken met de *cloud-based* computerkracht

van de Google Earth Engine. Omdat andere satellieten ook *real time* bosbranden in Europa registreren, was het mogelijk het verlies door brand uit de data te filteren, zodat alleen menselijk ingrijpen overbleef.

Daaruit blijkt een trendbreuk: in de periode 2016-2018 is per jaar 70 procent meer hout geoogst dan in de periode 2011-2015. Om die hogere oogst te behalen, is jaarlijks 50 procent meer hectare bos gekapt. Natuurlijk wordt hout ook geoogst om er timmerhout en meubels van te maken, maar het is niet aannemelijk dat die sector sinds 2015 sterk gegroeid is. Daarentegen geven ook 'aardse' statistieken aan, dat de verkoop van stookhout in de EU gegroeid is van 70 miljoen kuub in 2000 tot 99 miljoen kuub in 2015.

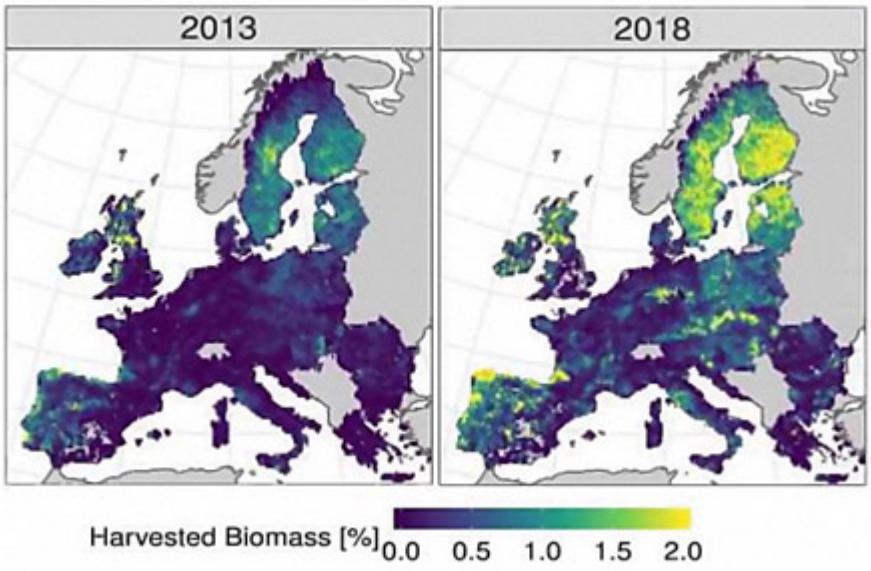

Het percentage van de totale biomassa (d.w.z. hout) dat in 2013 en 2018 geoogst is uit de Europese bossen. Met name Zweden, Finland en de Baltische staten hebben de houtkap flink opgevoerd. (bron: Ceccherini e.a., Nature, https://doi.org/10.1038/s41586-020-2438-y)

Honger naar stookhout

Het lijkt er dus sterk op, dat de honger naar stookhout voor biomassa-centrales bezig is om de EU-bossen te transformeren van een netto koolstof opnemer (*carbon sink*) tot een koolstof uitstoter (*carbon source*). Als dat inderdaad gebeurt, moet de EU volgens de eigen klimaatboekhoudingsregels die CO2-uitstoot optellen bij alle 'fossiele' CO2-uitstoot door de verbranding van gas, olie en kolen. En dat betekent

weer, dat die fossiele uitstoot nog sneller omlaag moet om de zelf-opgelegde doelstellingen voor 2030 en 2050 te halen.

De impact van biomassa-stook is niet gering: zowel in Nederland als de EU als geheel, neemt biomassa-stook 60% van de 'duurzame', volgens EU-regels klimaatneutrale, energie-opwekking voor zijn rekening. Met name Scandinavische landen stoken veel hout voor verwarming en electriciteitsopwekking.

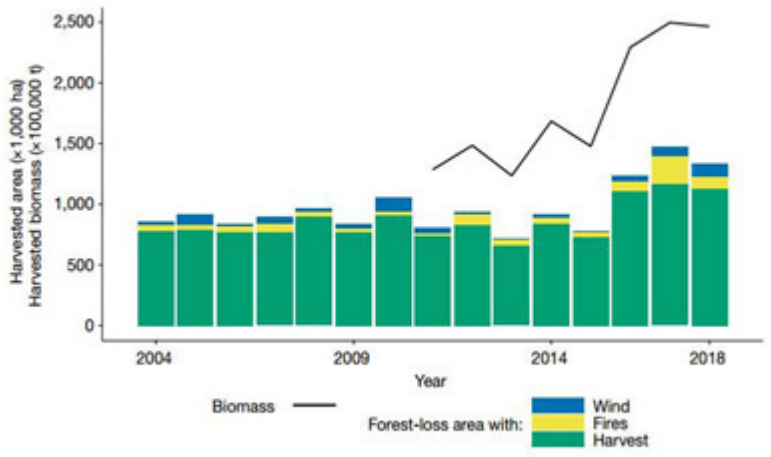

Het aantal hectaren gekapt bos (groene kolommen), en de hoeveelheid geoogst hout (zwarte lijn) in de EU van 2004 tot en met 2018. Geel en blauw geven, respectievelijk, het aantal verloren hectares aan door bosbranden en zware stormen. Hoewel verlies aan bos door bosbranden veel aandacht krijgt in de media, is dit maar een fractie van het aantal hectares dat bewust gekapt wordt voor houtproductie. (bron: Ceccherini e.a., Nature, https://doi.org/10.1038/s41586-020-2438-y)

Nederlandse houtoogst verdrievoudigde na 2014

Nederland heeft, op enkele dwergstaatjes na, het minste bos van alle EU-landen. Zweden, Finland en Frankrijk hebben elk vijftig keer zo veel bos. De studie van het Joint Research Centre geeft echter cijfers voor alle landen afzonderlijk, dus ook voor Nederland.

Daaruit blijkt dat het aantal hectares gekapt bos per jaar van 2004 tot 2018 redelijk

constant blijft, met één forse uitschieter in 2010. Van 2004 tot 2014 blijft ook de hoeveelheid hout die uit het Nederlandse bos gehaald wordt vrij constant. Maar daarna explodeert de houtoogst, tot het drievoudige in 2016, waarna die in 2017 en 2018 op dat hoge niveau blijft.

Officieel wordt al het Nederlandse bos duurzaam beheerd, waarbij niet méér hout wordt weggehaald dan spontaan bijgroeit. Maar de praktijk is anders. Zo zijn EU-landen in het kader van het Natura 2000-verdrag verplicht om de biodiversiteit op hun grondgebied te bevorderen. Daaraan heeft Nederland voldaan door 5000 hectare bos om te hakken en daar gras- en heidelandschap van te maken. Daarin leven immers andere plante- en diersoorten dan in bos, zodat de totale biodiversiteit van Nederland toeneemt.

Zulke landschappen zouden al snel weer helemaal dichtgroeien met bomen als je ze aan hun lot overlaat, dus moeten die permanent intensief beheerd worden, en van jonge bomen ontdaan. En dat levert jaarlijks flink wat hout op dat alleen geschikt is om houtpellets voor biomassacentrales van te maken.

Bronnen

Ceccherini, G., Duveiller, G., Grassi, G.et al. Abrupt increase in harvested forest area over Europe after 2015. Nature ***583,****72–77 (2020)*.
https://doi.org/10.1038/s41586-020-2438-y

Fuel wood removal (European Commission, 2018);

https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/358c6d4b-1783-11e8-9253-01aa75ed71a1/language-en.

De Europese Green Deal

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF